

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.05.2004, sp. zn. 22 Cdo 1421/2003, ECLI:CZ:NS:2004:22.CDO.1421.2003.1

Číslo: 14/2006

Právní věta: Domáhá-li se žalobce ochrany proti obtěžování včelami nad míru přiměřenou poměrům, je třeba žalobní návrh formulovat tak, že žalovaný je povinen zdržet se obtěžování žalobce včelami z chovu na (v žalobě uvedeném) pozemku žalovaného, pronikajícími na (v žalobě uvedené) nemovitost žalobce. Jestliže soud zjistí, že dochází k obtěžování žalobce nad míru přiměřenou poměrům (příp. že jde o vážné ohrožení výkonu jeho práva), žalobě vyhoví; v odůvodnění rozsudku vyloží míru obtěžování, která je ještě v dané věci přiměřená poměrům, a míru obtěžování v dané věci.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.05.2004

Spisová značka: 22 Cdo 1421/2003

Číslo rozhodnutí: 14

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Vlastnictví

Předpisy: § 127 předpisu č. 40/1964Sb.
§ 417 odst. 2 předpisu č. 40/1964Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyně se domáhala ochrany proti zásahům žalovaného do jejího vlastnického práva k zahradě u rodinného domku. Uvedla, že žalovaný chovem včel v šesti úlech umístěných v těsné blízkosti jejího pozemku nad míru přiměřenou poměrům obtěžuje a ohrožuje ji, její rodinné příslušníky a návštěvníky, zejména při jejich pobytu na zahradě a při užívání bazénu.

O k r e s n í s o u d v Rakovníku rozsudkem ze dne 6. 12. 2002 ve znění usnesení ze dne 15. 1. 2003 zamítl „návrh, aby žalovaný byl povinen zdržet se takového chovu včel, při kterém dochází k bezprostřednímu nalétávání včel nad míru přiměřenou poměrům na zahradu žalobkyně pozemek p. č. 3001/18 a p. č. 3001/12 patřících k domu čp. 1735 v obci R., katastrální území R., zapsané na LV č. 591 pro katastrální území R. u Katastrálního úřadu v R.,” a dále rozhodl o nákladech řízení.

Soud prvního stupně konstatoval, že původně byla žaloba podána důvodně, jak vyplynulo z posudku znalce T. Ch. z května 2001. Žalovaný v blízkosti hranice pozemku žalobkyně umístil včelstva, která nalétávala na odpočinkovou část zahrady žalobkyně i na zahradní bazén a zde přítomné osoby obtěžovala nad míru přiměřenou poměrům ve smyslu § 127 odst. 1 obč. zák. Vzhledem k tomu, že po

podání žaloby postavil žalovaný na své zahradě 3,5 m vysokou plechovou zábranu, nálet jeho včel na pozemek žalobkyně již tuto míru nepřekračoval. Jak bylo totiž zjištěno při vypracování dalšího znaleckého posudku, provedeného v srpnu 2002 Výzkumným ústavem včelařským, s. r. o., nacházelo se na stěně bazénu žalobkyně při vodní hladině asi 50 včel, což bylo podstatně méně, než v době vypracování posudku znalce Ch., kdy tu bylo 50 – 100 včel na jeden metr čtvereční.

K r a j s k ý s o u d v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 27. 3. 2003 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé; změnil jej toliko ve výroku o náhradě nákladů řízení a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a uvedl, že příčinou zvýšeného množství včel na pozemku žalobkyně je bazén, na který včely nalétávají při teplotě vzduchu nad 10 stupňů Celsia celoročně; tomu nezabrání ani odstranění včelstev z pozemku žalovaného, neboť není vyloučen nálet včel jiných včelařů ze vzdálenosti 200 až 500 metrů. Soud prvního stupně podle odvolacího soudu nepochybil, když na uplatněný nárok aplikoval § 127 odst. 1 obč. zák., a to s přihlédnutím ke všem okolnostem případu hodnoceným z objektivního hlediska. Konstatoval, že chov včel v počtu nepřevyšujícím 10 včelstev je v místě obvyklý a umístění včelstev v daném počtu nelze vzhledem k místním podmínkám považovat za nepřiměřený výkon vlastnického práva. Ani okolnost, že manžel žalobkyně je na včelí bodnutí alergický, nemůže uvedený závěr jakkoliv ovlivnit, byť jde o záležitost významnou. Žalovaný mohl ovlivnit nepřiměřenou reakci včel způsobenou pohybem lidí na zahradě žalobkyně zvýšením letových drah včel za snůškovými zdroji, což učinil vybudováním zmíněné plechové bariéry. Nemohl ale ovlivnit existenci bazénu žalobkyně, který je příčinou zvýšeného výskytu včel na jejím pozemku. Uzavřel, že není důvodné žalovaného dále omezovat ve výkonu jeho práv.

Proti rozsudku odvolacího soudu podává žalobkyně dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 odst. 1 písm. b) a, jak uvádí, o § 237 odst. 3 o. s. ř. Uvádí, že neexistuje přesvědčivá novější judikatura vymezující pojem „rušení nad míru obvyklou“, je tu jen starší judikatura (R 45/1986), zdůrazňující, že „míru přiměřenou poměrům“ nutno vyložit objektivně, nikoliv subjektivně. Odvolací soud se nevypořádal s řadou otázek, když např. nezdůvodnil skutečnost týkající se rozdílů v počtu včel nacházejících se na místě v době, z níž vycházel znalec Ch. (12. 5. 2001), a v době, ve které posuzoval věc Výzkumný ústav včelařský (10. 8. 2002), s ohledem na roční období a na počasí. Dovolatelka dále namítá zásadní porušení práva na spravedlivý proces. Hodnocení důkazů soudy pak bylo provedeno v rozporu s § 153 odst. 1 o. s. ř. K tomu konstatuje, že rozsudek soudu prvního stupně byl vydán na základě druhého znaleckého posudku, vypracovaného Výzkumným ústavem včelařským, s. r. o. Tomuto posudku vytýká nevyváženost, nejasnost vývodů, neexistenci citace podkladů a odpovědí na otázky položené soudem. Upozorňuje na výpis z obchodního rejstříku, podle něhož byl zmíněný ústav založen v roce 1996 jako společnost s ručením omezeným, aniž by ale mezi předměty jeho podnikání patřilo znalectví. Vystupuje-li tedy jako znalec, dopouští se jednání společnosti trestného činu nedovoleného podnikání. „Ke cti“ takového znalce nicméně přičítá, že není-li registrovaným soudním znalcem, nepoužívá alespoň kulaté razítko se státním znakem. Na druhé straně ale poukazuje na neakceptovatelnou propojenost údajně nezávislého znalce s žalovaným, když právní zástupkyně žalovaného je členkou dozorčí rady znalce; navíc spoluvlastníkem 20% podílu na základním jmění společnosti je Český svaz včelařů, jehož členem je žalovaný. Dovolatelka je tudíž přesvědčena, že zmíněnou provázaností je narušena zásada nezávislosti znalce. Dále podrobně specifikuje nedostatečnost či spornost odpovědí znalce na otázky soudu pod čísly 1, 4, 6 a 8 a upozorňuje na prodlení při vypracování znaleckého posudku až do 28. 8. 2002, což vzbuzuje dojem, že znalec čekal na vhodné přírodní podmínky odpovídající prospěchu žalovaného; v zájmu objektivnosti měla být obhlídka místa provedena ve vegetačním období, odpovídajícím době vypracování prvního znaleckého posudku. Dovolatelka vznáší námitky i ohledně právně závazného názoru odvolacího soudu, že se v žalobním petitu lze domáhat pouze toho, aby se žalovaný něčeho

zdržel, přičemž volba prostředků k dosažení takového cíle je plně na rozhodnutí a volbě žalovaného. V této souvislosti namítá, že by ale takto vynesený rozsudek byl právně nevymahatelný, když si nedovede představit opakované podávání žalob a poté návrhů na výkon rozhodnutí. Závěrem se žalobkyně ohrazuje proti argumentaci odvolacího soudu, že za obtěžování včelami si vlastně může sama, protože má na zahradě bazén. Nemožnost postavit si na vlastním pozemku malý skládací bazén proto, aby nedošlo k narušení podnikatelské činnosti souseda – chov včel není nic než podnikatelská činnost – zakládá naprostý nepoměr realizace výkonu vlastnického práva účastníků řízení. Takový nepoměr by byl nepochybně v rozporu s čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozsudek soudu prvního stupně i rozsudek soudu odvolacího a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný se k dovolání nevyjádřil.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., že jsou uplatněny dovolací důvody upravené v § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř., a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 o. s. ř.), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání je důvodné.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolání není přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. Soud prvního stupně v rozsudku ze dne 10. 9. 2001 sice žalobě vyhověl a tento rozsudek byl posléze odvolacím soudem zrušen a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení; žalobkyně poté žalobu změnila a předmět řízení je tak jiný, než jaký žalobkyně původně uplatnila, a o tomto novém předmětu řízení nebylo v původním vyhovujícím rozsudku rozhodnuto. V dovolání přípustném podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. nelze uplatnit tvrzení, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování (§ 241a odst. 3 o. s. ř.).

Problematika ochrany proti obtěžování včelami nebyla dosud v publikované judikatuře dovolacího soudu řešena. Také otázka postupu při stanovení „míry přiměřené poměrům“ při žalobách podle § 127 odst. 1 obč. zák. činí z napadeného rozsudku rozhodnutí zásadní (§ 237 odst. 3 o. s. ř.) a dovolání je tak přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Vlastník je v mezích zákona oprávněn předmět svého vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a užitky a nakládat s ním (§ 123 obč. zák.). Je tedy nepochybně právem žalobce chovat na pozemku včely, stejně jako je právem žalobkyně mít na pozemku bazén.

Při užívání věci je vlastník omezen mimo jiné i právy jiných osob. Podle § 127 odst. 1 obč. zák. „vlastník věci se musí zdržet všeho, čím by nad míru přiměřenou poměrům obtěžoval jiného nebo čím by vážně ohrožoval výkon jeho práv.“ Jsou zde upraveny dvě skutkové podstaty – obtěžování jiného a vážné ohrožení výkonu jeho práv. Obtěžování je právně významné jen v případě, že je „nad míru přiměřenou poměrům“, zatímco pokud by v důsledku imise došlo k vážnému ohrožení výkonu práva, je otázka míry přiměřené poměrům bez významu.

Podle § 417 odst. 2 obč. zák., jde-li o vážné ohrožení, má ohrožený právo se domáhat, aby soud uložil provést vhodné a přiměřené opatření k odvrácení hrozící škody.

Domáhá-li se žalobce, aby soud žalovanému uložil povinnost provést určité opatření (nikoliv zdržet se určitého rušení), neboť žalobci hrozí závažná škoda, jde o žalobu podle § 417 odst. 2 obč. zák., nikoliv o vlastnickou žalobu (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 4. 2001, sp. zn. [22 Cdo 1599/99](#),

publikovaný v Právních rozhledech č. 8/2001). Ochranu proti tomu, kdo neoprávněně zasahuje do vlastnického práva, nemůže soud odepřít jen z toho důvodu, že závadný stav, znemožňující obvyklé užívání věci, je vyvolán i jednáním vlastníka věci (R 10/1975 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Specifika včel spočívá mimo jiné v tom, že jde o hmyz užitečný nejen pro jeho vlastníka, ale i pro vlastníky pozemků, na kterých opylují květy (včetně těch, kteří se cítí být nadměrným výskytem včel obtěžováni), a také pro celou biosféru, a v tom, že jim nelze zcela zamezit pronikat na cizí pozemky. Judikatura již vyslovila názor, že určitá rizika spojená s včelami jsou obecně obvyklá a včelí bodnutí v ojedinělých případech lze považovat jen za běžnou nepříjemnost, nejde-li o větší riziko napadení (rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 11. 8. 1998, sp. zn. 19 Co 740/97, publikovaný v Soudních rozhledech č. 9/1999). Riziko pobodání včelami, které může u citlivých osob (alergiků), ale v případě četného pobodání i u osob zdravých, vyvolat ohrožení zdraví i života, představuje další specifikum. Je třeba přihlídnout i k tomu, že chování včel je nesnadno ovlivnitelné a že aktivita včel je ovlivněna mnoha faktory, především ročním obdobím a počasím, je proměnlivá a je nesnadné přesně popsat její nežádoucí míru. Konečně jedním z důsledků nadměrného obtěžování včelami je vždy riziko pobodání osob a hrozící vážná škoda na zdraví.

Pobodání včelami hrozí prakticky kdekoliv v přírodě. Proto o obtěžování nebo o ohrožení výkonu práv nelze uvažovat v případě, že včely z chovu žalovaného nezvyšují toto riziko výrazně nad míru přiměřenou poměrům v obdobných lokalitách. Proto je třeba, aby soud za pomoci znalce stanovil obvyklé množství včel vyskytujících se v dané lokalitě anebo v lokalitách obdobných a poté je porovnal se stavem na žalobcově nemovitosti. Do úvahy je třeba vzít i chování daného plemene včel a další odborné okolnosti. Obtěžování včelami pocházejícími ze sousedního pozemku lze mít za prokázáno, bude-li dána vyšší míra pravděpodobnosti, že jde právě o tyto včely (zjištění, že jde jen o tyto včely, je prakticky nemožné a je tedy rozhodující, zda je tu pravděpodobnost, že včely žalovaného se podílejí na obtěžování podstatnou mírou). Při zvažování toho, zda jde o právně významné obtěžování a vážné ohrožení žalobce, nelze odhlédnout od hlavního účelu, ke kterému nemovitosti účastníků slouží (tj. zda jde o zahrady u rodinných domků, které mají sloužit zejména k rekreaci, nebo o pozemky využívané převážně k zemědělským účelům). Je třeba přihlížet i ke společenskému významu chovu včel. Při posuzování věci soud musí přihlížet k tomu, zda výkon práv účastníků je v souladu s dobrými mravy (§ 3 odst. 1 obč. zák.).

Žalobce se podle § 127 odst. 1 obč. zák. může domáhat, aby žalovanému byla uložena povinnost zdržet se obtěžování žalobce včelami z chovu ve vlastnictví žalovaného, jehož umístění je v žalobě specifikováno. V tomto případě je třeba zvážit, jaká je v dané lokalitě s přihlídnutím k jiným obdobným lokalitám (tj. například k tomu, zda jde o město, vesnici nebo o pozemky sloužící jen k zemědělskému využití) přiměřená míra konkrétních imisí, tj. zalétávání včel na sousední pozemky, a jaká je míra imisí v dané věci. Soud musí v odůvodnění rozhodnutí výslovně uvést, jakou míru obtěžování včelami považuje za přiměřenou poměrům a jaká je tato míra v konkrétním případě (z těchto údajů bude vycházet i soud v řízení o výkon rozhodnutí). V případě, že jde o vlastníka, který má na zahradě u rodinného domku postaven bazén a je rušen včelami chovanými na zahradě sousedního domku, je třeba vycházet z míry obtěžování včelami přiměřené na pozemcích v této nebo podobné lokalitě, na kterých jsou umístěny obdobné bazény; soud též zváží, zda včely opravdu brání normálnímu (obvyklému) užívání pozemku žalobce, ke kterému v případě zahrad u obytných domů patří i užívání bazénů. Pokud v průběhu řízení žalovaný provedl opatření, která by mohla přelétávání včel na sousední pozemek zamezit, lze žalobu zamítnout jen v případě, že provedené důkazy povedou k závěru, že ke snížení obtěžování na míru přiměřenou poměrům opravdu došlo (nestačí tedy, že dojít mohlo nebo mělo). Provádí-li soud (případě znalec) šetření za účelem zjištění, zda došlo v důsledku přijatých opatření ke snížení přelétání včel na pozemek žalobce, je třeba, aby šetření probíhalo za pokud možno stejných přírodních podmínek, za jakých proběhlo předchozí šetření, u

kterého bylo zjištěno obtěžování nad míru přiměřenou poměrům (to platí i pro šetření prováděné v rámci řízení o výkon rozhodnutí). Pokud by k takovému obtěžování docházelo jen po omezenou dobu (např. v době kvetení stromů), bylo by třeba zvážit, zda se zřetelem ke všem okolnostem věci, zejména k míře a k trvání obtěžování, není žalobce je povinen strpět.

Žalobní návrh je třeba formulovat tak, že žalovaný je povinen zdržet se obtěžování žalobce včelami z chovu na (v žalobě uvedeném) pozemku žalovaného, pronikajícími na (v žalobě uvedené) nemovitost žalobce (v žalobním petitu nelze žádat, aby žalovanému byla uložena povinnost zdržet se obtěžování žalobce včelami z jeho chovu „nad míru přiměřenou poměrům“). Jestliže soud zjistí, že dochází k obtěžování žalobce nad míru přiměřenou poměrům (příp. že jde o vážné ohrožení výkonu jeho práva), žalobě vyhová a v odůvodnění rozsudku vymezí míru obtěžování, která je ještě v dané věci přiměřená poměrům a míru obtěžování v dané věci. V řízení o výkon rozhodnutí pak bude soud zkoumat, zda obtěžování žalobce se snížilo na míru přiměřenou poměrům, uvedenou v odůvodnění vykonávaného rozsudku. Zjistí-li soud, že obtěžování žalobce míru přiměřenou poměrům nepřesáhlo a nejde o vážné ohrožení výkonu jeho práva, žalobu zamítne.

Je-li žalobce obtěžován včelami natolik, že to vážně ohrožuje výkon jeho vlastnického práva (např. pro množství včel, příp. pro jejich agresivitu nemůže užívat bazén a trávník), jde o vážné ohrožení výkonu práva a je mu třeba poskytnout ochranu bez ohledu na to, zda jde o ohrožení nad míru přiměřenou poměrům.

V dané věci se žalobkyně domáhala, aby žalovanému byla uložena povinnost odstranit včelstva umístěná na jeho zahradě. Uváděla, že její manžel je alergik, upozorňovala na zvýšené ohrožení malého dítěte a uváděla, že byli i s hosty na zahradě opakovaně včelami napadeni; šlo tedy zjevně o žalobu podle § 417 odst. 2 obč. zák. Rozsudek soudu prvního stupně, kterým bylo žalobě vyhověno, pak odvolací soud usnesením ze dne 15. 1. 2002 zrušil a uvedl, že v řízení o nároku opírajícím se o § 127 odst. 1 obč. zák. nelze uložit povinnost něco konat. K tomu je třeba uvést, že i když žalobkyně skutečně výslovně opírala uplatněný nárok o § 127 odst. 1 obč. zák., tímto právním posouzením nebyly soudy vázány (*iura novit curia*) a žalobní návrh i žalobní tvrzení odpovídaly § 417 odst. 2 obč. zák. V důsledku uvedeného právního názoru odvolacího soudu žalobkyně změnila žalobní petit. Soudy pak na základě nového znaleckého posudku žalobu zamítly, aniž učinily jakékoliv zjištění k tomu, jaká je míra výskytu včel obvyklá u zahradních bazénů v dané lokalitě, resp. v lokalitách obdobných; vystačily se zjištěním, že v době vypracování druhého znaleckého posudku bylo na vodní ploše bazénu „jen“ asi 50 včel, aniž by toto množství zohlednily ve vztahu poměrům v bazénech v této či obdobných lokalitách, a nepřihlédly k přírodním podmínkám a k ročnímu období, ve kterém bylo toto zjištění učiněno (nestačilo pouhé konstatování, jaké množství včelstev na pozemku je v dané lokalitě přiměřené, neboť závadné jednání podle § 127 odst. 1 obč. zák. nespočívá v počtu včelstev, ale v obtěžování jiného; míra tohoto obtěžování nemusí být vždy závislá na množství včelstev). Na takto zjištěný skutkový stav tak § 127 odst. 1 obč. zák. aplikovaly nesprávně, když nedostatečně vyložily pro daný případ pojem „míra přiměřená poměrům“. Nezabývaly se ani otázkou, zda nejde o vážné ohrožení výkonu vlastnického práva žalobkyně, ačkoliv z jejich žalobních tvrzení o napadení včelami tato možnost vyplývala. Napadené rozhodnutí odvolacího soudu tak spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.).

Lze souhlasit s názorem odvolacího soudu, že přitahuje-li voda v bazénu včely, nezbyvá žalobkyni než trpět jejich výskyt u bazénu. Avšak i tento závěr měl soud učinit v konkrétní věci až po zjištění, jaký je přiměřený výskyt včel u bazénů v dané lokalitě, a poté jej porovnat se stavem u bazénu žalobkyně; žalobkyně není totiž povinna trpět obtěžování včelami v míře převyšující poměry u obdobných bazénů.

Dovolatelka až v dovolacím řízení vznáší námitky ke znaleckému posudku Výzkumného ústavu včelařského, s. r. o., a zejména k oprávnění tohoto ústavu vypracovat znalecký posudek.

Závisí-li rozhodnutí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, ustanoví soud po slyšení účastníků znalce. Soud znalce vyslechne; znalci může také uložit, aby posudek vypracoval písemně. Je-li ustanoveno několik znalců, mohou podat společný posudek. Místo výslechu znalce může se soud v odůvodněných případech spokojit s písemným posudkem znalce (§ 127 odst. 1 o. s. ř.).

Soudci a přísedící jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jejich nepodjatosti (§ 14 odst. 1 o. s. ř.). O tom, zda je vyloučen zapisovatel nebo jiný zaměstnanec soudu, jakož i znalec nebo tlumočník, rozhoduje předseda senátu; ustanovení § 14 odst. 1, § 15, § 15a odst. 1 a 3 a § 16 odst. 3 platí přiměřeně. Proti jeho usnesení není přípustný opravný prostředek (§ 17 o. s. ř.). Účastníci mají právo vyjádřit se k osobám soudců a přísedících, kteří mají podle rozvrhu práce věc projednat a rozhodnout. O tom musí být soudem poučeni (§ 15a odst. 1 o. s. ř.). V námitce podjatosti musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému soudci (přísedícímu) směřuje, v čem je spatřován důvod pochybnosti o jeho nepodjatosti, popřípadě kdy se o něm účastník podávající námitku dozvěděl, a jakými důkazy může být prokázán (§ 15a odst. 3 o. s. ř.). Vyzve-li soud účastníka, aby se vyjádřil o určitém návrhu, který se dotýká postupu a vedení řízení, může připojit doložku, že nevyjádří-li se účastník v určité lhůtě, bude se předpokládat, že nemá námítky (§ 101 odst. 4 o. s. ř.).

Jsou-li v určitém oboru ústavy nebo jiná pracoviště specializovány na znaleckou činnost, jsou státní orgány povinny vyžadovat posudky především od nich (§ 21 odst. 1 zákona č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících). Seznam ústavů a jiných pracovišť vede Ministerstvo spravedlnosti (§ 21 odst. 3 citovaného zákona). Výzkumný ústav včelařský, s. r. o., je veden v příslušném seznamu Ministerstva spravedlnosti. Žalobkyně v nalézacím řízení námítky proti tomuto ústavu nevznesla, ačkoliv byla v usnesení o ustanovení znalce poučena, že proti jeho osobě může podat námítky do osmi dnů od doručení, a nevznesla je ani později; proto nemůže tuto námitku vznášet až v dovolacím řízení, které je řízením přezkumným a ve kterém nelze nové skutečnosti uplatňovat. Dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. tak v dané věci není dán.

Z uvedeného je zřejmé, že dovolání je důvodné. Proto nezbylo, než rozhodnutí odvolacího soudu zrušit; vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, 3 o. s. ř.).